

13 יולי, 2022

י"ד תמוז, תשפ"ב

עמדות הורים כלפי מערכת החינוך תשפ"א

עיקרי הממצאים

- סקר עמדות הורים כלפי מערכת החינוך לשנה"ל תשפ"א התקיים בחודשים אפריל-יולי 2021, כשברקע מגיפת הקורונה שהחלה בשנת 2020. בתקופת הסקירה לא היו סגרים כוללים, אך מערכת החינוך הושפעה מהשלכות המגיפה, בעקבות בידודים של תלמידים ושל מורים ובעקבות פערים וקשיים לימודיים ורגשיים שנצברו עקב הגלים הקודמים.
- הסקר נערך בשנת תשפ"א זו הפעם הרביעית. בשנת תשע"ד החלה ראמ"ה לנטר את עמדות הורי התלמידים באמצעות סקר רחב היקף במדגם ארצי מייצג של הורים. הסקר נועד להציג אחת לשנתיים תמונת מצב מייצגת ובת השוואה במגוון נושאים, כפי שהם נתפסים בעיני ההורים, כדי לסייע בקבלת החלטות במערכת החינוך.
- האוכלוסייה הנמדדת:** הורים לתלמידים בכיתות א'-י"ב בבתי ספר בחינוך הרגיל בפיקוח הממלכתי, דוברי עברית וערבית, והממלכתי-דתי.
- השתתפות ושיעורי השבה:** בסה"כ נסקרו בתשפ"א 1,096 הורים (61% השבה) מ-719 בתי ספר.

ככלל, גם לאחר שנה בצל הקורונה, מדיווחי ההורים עולה תמונה חיובית למדי בנוגע להיבטים שונים של האקלים והסביבה הפדגוגית בבתי"ס. בקרב הורים דוברי עברית לרוב נרשמה יציבות בין תשע"ח לתשפ"א. בקרב הורים דוברי ערבית נרשמו לרוב ירידות בין השנים, ועם זאת תפיסותיהם חיוביות יותר בהשוואה להורים דוברי עברית.

- שביעות רצון מבית הספר ויחסים חיוביים בין מורים לתלמידים** זכו להערכות גבוהות יחסית (כ-75% עד כ-80% מההורים). שיעורי דיווח נמוכים יותר של כשני שלישים מההורים נרשמו בנוגע לתפיסת ההוראה כמעניינת וכברורה ונמוכים אף יותר בנוגע להוראה רלוונטית ומעודדת מעורבות (60%-63%). בקרב דוברי עברית נרשמו ירידות קלות או יציבות בנושאים אלו בין תשע"ח לתשפ"א. בקרב דוברי ערבית התמונה מורכבת יותר ובולטות ירידות בין שנים אלו בנוגע לתפיסת ההוראה כמעניינת, ברורה ורלוונטית בבתי ספר יסודיים.
- בהקשר זה מעניין לציין כי בין כשליש לכ-40% מההורים דיווחו על **הסתיעות של ילדם בשיעורים פרטיים**, יותר בקרב הורים דוברי עברית בהשוואה לדוברי ערבית ביסודי ובחט"ב. בקרב דוברי ערבית נרשמו עליות בין תשע"ח לתשפ"א, ובקרב דוברי עברית – עלייה ביסודי וירידות בחט"ב ובחט"ע.

- עד כשליש מכלל ההורים דיווחו על **אלימות בין תלמידים** והדיווחים גבוהים יותר בקרב דוברי עברית בהשוואה לדוברי ערבית. עוד עולה כי אלימות מילולית שכיחה יותר מאלימות פיזית (18%-37%, ו-8%-21%, בהתאמה). שיעורי הדיווח על שני סוגי האלימות גבוהים יותר ככל ששלב הגיל נמוך יותר. ככלל, אלימות חברתית ואלימות דיגיטלית בין תלמידים רווחות פחות (עד כעשירית) למעט שיעורי דיווח גבוהים יותר בקרב הורים דוברי ערבית בחט"ב בנוגע לאלימות חברתית (20%). לרוב, בתשפ"א נרשם שיפור בנושא האלימות בהשוואה לתשע"ח, פרט לעלייה ניכרת בדיווחים על אלימות חברתית בחט"ב בקרב דוברי ערבית. עד כ-10% מההורים דיווחו על **אלימות כלפי התלמידים מצד המורים**, בשיעורים גבוהים יותר בנוגע לאלימות מילולית (עד כ-10%) בהשוואה לאלימות פיזית (עד 2%). כמו כן, נרשמה תמונה חיובית למדי בנוגע **למאמצי בית הספר למניעת אלימות** (כ-90%) בתשפ"א וכן נרשמו עליות ביחס לשנים קודמות.
- בכל הנוגע ל**שותפות הורים**, מרבית ההורים מרגישים בנוח לפנות לבית הספר במצבי קושי של הילד (מעל 80%) וכשני שלישים מעידים על תחשות שותפות בבית הספר באופן כללי. שיעורים גבוהים יותר של הורים (כ-70% עד כ-80%) מרגישים מעודכנים בנעשה בבית הספר, במצבו הכללי והלימודי של הילד ושיש להם אופן קשבת. יחד עם זאת, ההורים מרגישים פחות כי בית הספר מתייעץ איתם כיצד לשפר את ילדם, פחות שותפים בקידום מטרות בית הספר ופחות מעורבים במצבו החברתי של ילדם (בין כשליש לכחצית). בין תשע"ח לתשפ"א נרשמו ירידות בנוגע לשותפות הורים בכל אחד משלבי הגיל ובשני מגזרי השפה.
- מדיווחי ההורים על **תפיסת מקצוע ההוראה** עולה תמונה מורכבת: לפי רובם המכריע של ההורים (מעל 90%) מקצוע ההוראה חשוב, משמעותי ודורש יכולות מקצועיות גבוהות, ואילו שיעורים נמוכים משמעותית (בין כשליש לכחצית) ציינו כי המורים ראויים לשמש מודל לחיקוי לתלמידיהם ובוחרים בהוראה מתוך שליחות. יש לשים לב כי בין השנים תשע"ח ותשפ"א נרשמה ירידה בתפיסה החיובית של מקצוע ההוראה בקרב הורים דוברי ערבית בכל שלבי הגיל, והיא בולטת בעיקר בבתי הספר היסודיים (10%).
- כמחצית מכלל ההורים דיווחו כי **הרשות המקומית תורמת לאיכות החינוך** בכל שלבי הגיל. עלייה נרשמה בקרב הורים לתלמידים בחט"ב, בעיקר בקרב דוברי ערבית. כ-15% מכלל ההורים לא ידעו לדווח על מידת התרומה של הרשות המקומית לאיכות החינוך.